Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
MACIEJ SZPUNAR
föredraget den 10 mars 2016[1]

Mål C-12/15

Universal Music International Holding BV
mot
Michael Tétreault Schilling,
Irwin Schwartz,
Josef Brož

(begäran om förhandsavgörande från Hoge Raad der Nederlanden (Högsta domstolen i Nederländerna))

”Område med frihet, säkerhet och rättvisa — Domstols behörighet på privaträttens område — Förordning (EG) nr 44/2001 — Artikel 5.3 — Skadestånd utanför avtalsförhållanden — Ort där skadan inträffade — Ren förmögenhetsskada”

I – **Inledning**

1. Det är allmänt känt att det system för fördelning av domstols behörighet på privaträttens område, vilket inrättas genom förordning (EG) nr 44/2001,[2] vilar på huvudregeln i artikel 2.1 i den förordningen enligt vilken talan mot den som har hemvist i en medlemsstat ska väckas vid domstol i den medlemsstaten, och att ett av undantagen till denna regel finns i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001. Enligt denna undantagsregel får en talan om skadestånd utanför avtalsförhållanden mot en person som har hemvist i en medlemsstat väckas i den medlemsstat där skadan inträffade.

2. Nyckelfrågan i detta mål är huruvida en förmögenhetsskada som uppstått i en medlemsstat till följd av otillåtet handlande i en annan medlemsstat i sig kan utgöra grund för domstols behörighet med stöd av artikel 5.3 i förordning nr 44/2001.

II – **Tillämpliga bestämmelser**

3. I artikel 2.1 i förordning nr 44/2001:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den staten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.”

4. I artikel 5 i förordningen föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat

1 — Originalspråk: franska.

2 — Rådets förordning av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

…

3) Om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen i den ort där skadan inträffade eller kan inträffa.

…”

III – **Bakgrund och tolkningsfrågorna**

5. Universal Music International Holding BV (nedan kallat Universal Music) är ett skivbolag med hemvist i Baarn (Nederländerna). Universal Music ingår i Universal Music Group, med hemvist i Förenta staterna. Universal Music International Ltd (nedan kallat Universal Ltd) är ett systerbolag till Universal Music och ingår också i Universal Music Group.

6. År 1998 kom Universal Ltd (i egenskap av det bolag inom Universal Music Group som utsetts för detta ändamål), det tjeckiska bolaget B&M spol. s r.o. (nedan kallat B&M) och B&M:s aktieägare överens om att ett eller flera bolag inom Universal Music Groupkoncernen skulle förvärva 70 procent av aktierna i B&M och att resterande aktier skulle förvärvas år 2003. Priset på aktierna skulle fastställas år 2003 i samband med förvärvet av resterande 30 procent av aktierna. Dessa avtal stadfästes i ett *letter of intent* i vilket det angavs att målsättningen var ett försäljningspris motsvarande fem gånger B&M:s årliga vinst.

7. Parterna förhandlade om försäljningen och leveransen av 70 procent av aktierna i B&M och om ett optionsavtal avseende förvärv av resterande 30 procent. På uppdrag av Universal Music Groups juristavdelning (Group Legal Department) upprättades ett optionsavtal avseende aktieförvärv av den tjeckiska advokatbyrån Burns Schwartz International. Från och med slutet av augusti 1998 utväxlades åtta utkast till avtal mellan Universal Music Groups juristavdelning, Burns Schwartz International och aktieägarna i B&M. Under dessa förhandlingar utsågs Universal Music till förvärvare.

8. Den 5 november 1998 ingick Universal Music, B&M och B&M:s aktieägare ett optionsavtal avseende förvärv av aktier.

9. Det framgår av de handlingar som domstolen tagit del av att en ändring som hade föreslagits av Universal Music Groups juristavdelning inte till fullo hade beaktats av en medarbetare på Burns Schwartz International. Detta fick till följd att försäljningspriset femdubblades i förhållande till det avsedda försäljningspriset. Försäljningspriset skulle sedan multipliceras med antalet aktieägare.

10. I augusti 2003 fullgjorde Universal Music sin skyldighet att förvärva resterande 30 procent av aktierna från aktieägarna i B&M och beräknade det avsedda försäljningspriset till 10 180 281 CZK (cirka 313 770,41 euro). Aktieägarna i B&M krävde då det belopp som följde av beräkningsformeln i optionsavtalet avseende förvärv av aktier, vilket uppgick till 1 003 605 620 CZK (cirka 30 932 520,27 euro).

11. Universal Music och aktieägarna B&M beslutade att tvisten skulle avgöras av en skiljenämnd, vid vilken de ingick en förlikning den 31 januari 2005. Universal Music betalade i enlighet med förlikningsöverenskommelsen ett belopp på 2 654 280,03 euro för resterande 30 procent av aktierna (nedan kallat förlikningsbeloppet). Universal Music betalade förlikningsbeloppet genom en överföring från ett bankkonto som bolaget har i Nederländerna. Överföringen skedde till ett konto som de aktieägare vilka överlät aktierna i B&M hade i Tjeckien.

12. Universal Music väckte talan vid Rechtbank Utrecht (domstolen i Utrecht) och yrkade att svarandena genom att ha ådragit sig utomobligatoriskt skadeståndsansvar skulle förpliktas att till Universal Music solidariskt utge 2 767 861,25 euro, jämte ränta och ersättning för kostnader. Yrkandet motsvarade den skada som Universal Music påstått sig ha lidit till följd av den oaktsamhet som en medarbetare vid Burns Schwartz International gjort sig skyldig till i samband med upprättandet av optionsavtalet avseende förvärv av aktier. Det yrkade skadeståndet består av skillnaden mellan det avsedda försäljningspriset och förlikningspriset samt Universal Musics kostnader för skiljeförfarandet och förlikningen.

13. Universal Music anförde att bolaget till följd av svarandenas handlande lidit en ”initial förmögenhetsskada” i Nederländerna, på den grunden att det hade fått betala förlikningsbeloppet samt kostnaderna i samband med skiljeförfarande och förlikning ur bolagets tillgångar i Nederländerna, vilket är det land i vilket bolaget har hemvist.

14. Michael Schilling och Josef Brož, vilka har hemvist i Rumänien respektive Tjeckien, har bestritt nederländska domstolars behörighet och anfört att betalningen av förlikningsbeloppet och kostnaderna från Universal Musics tillgångar inte kan anses utgöra en initial förmögenhetsskada som inträffat i Nederländerna som en följd av ett handlande som ägt rum i Tjeckien.

15. Rechtbank Utrecht (Förstainstansdomstolen i Utrecht) fann i dom av den 27 maj 2009 att den inte var behörig att pröva den talan som hade väckts av Universal Music. Enligt Rechtbank Utrecht (Förstainstansdomstolen i Utrecht) var den skada som Universal Music hade påstått sig ha lidit en ren förmögenhetsskada som var den direkta följden av den skadeståndsgrundande händelsen. Frågan är huruvida den ort där skadan uppstod, i föreliggande fall Baarn där Universal Music har sitt säte, kan anses som den ort där skadan inträffade i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001. Enligt Rechtbank Utrecht (Förstainstansdomstolen i Utrecht) kan detta inte vara fallet, eftersom det inte fanns tillräckliga anknytningsmoment för att presumera att nederländsk domstol var behörig enligt artikel 5.3 i förordningen.

16. Universal Music överklagade avgörandet till Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Appellationsdomstolen i Arnhem-Leeuwarden). Den domstolen fastställde i dom av den 15 januari 2013 Rechtbanks avgörande. Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Appellationsdomstolen i Arnhem-Leeuwaren) ansåg beträffande artikel 5.3 att det inte förelåg någon särskilt nära anknytning mellan talan och den domstol vid vilken talan väckts, vilket utgör en förutsättning för att den bestämmelsen ska vara tillämplig. Enbart den omständigheten att kostnaden för förlikningsbeloppet burits av ett företag med hemvist i Nederländerna räcker inte för att nederländsk domstol ska vara behörig.

17. Universal Music överklagade till Hoge Raad der Nederlanden (Högsta domstolen i Nederländerna). Michael Schilling och Josef Brož har var för sig gett in ett villkorat anslutningsöverklagande.

18. Den hänskjutande domstolen har uppgett att EU-domstolen i domen Marinari [3] funnit att den ort där den skadelidande påstår sig ha lidit en förmögenhetsskada efter det att en initial skada inträffat i en annan medlemsstat inte kan anses utgöra den ort där skadan inträffade enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001.

19. EU-domstolen har emellertid ännu inte preciserat med stöd av vilket kriterium och med anläggande av vilket synsätt som den nationella domstolen ska avgöra huruvida det föreligger en initial förmögenhetsskada, även kallad grundläggande förmögenhetsskada eller direkt förmögenhetsskada, eller huruvida det istället är fråga om en förmögenhetsskada som är resultatet eller följden av förstnämnda skada, även kallad följdskada eller indirekt skada.

3 — C-364/93, EU:C:1995:289.

20. EU-domstolen har inte heller angett med stöd av vilket kriterium och med anläggande av vilket synsätt som den nationella domstolen ska bestämma orten där den direkta eller indirekta förmögenhetsskadan uppstått eller ska anses ha uppstått.

21. Enligt Hoge Raad der Nederlanden (Högsta domstolen i Nederländerna) uppkommer också frågan huruvida, och i så fall i vilken utsträckning, den nationella domstol som har att avgöra om den är behörig enligt förordning nr 44/2001 är skyldig att grunda sin bedömning på kärandens/klagandens relevanta påståenden eller om den även måste beakta vad svaranden/motparten anfört för att bestrida dessa påståenden.

22. Under dessa omständigheter beslutade den hänskjutande domstolen att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Ska artikel 5.3 i förordningen (EG) nr 44/2001 tolkas så, att ’den ort där skadan inträffade’ kan avse den ort i en medlemsstat där skadan uppkom, när denna skada uteslutande består av en förmögenhetsskada som är den direkta följden av ett otillåtet handlande som ägt rum i en annan medlemsstat?

2) Om fråga 1 besvaras jakande:

   a) Vilka kriterier eller synsätt ska den nationella domstolen tillämpa – när den prövar sin behörighet enligt artikel 5.3 i förordning (EG) nr 44/2001 – för att avgöra om det aktuella målet avser en förmögenhetsskada som är den direkta följden av ett otillåtet handlande (initial eller direkt förmögenhetsskada) eller en förmögenhetsskada som är resultatet eller följden av en initialskada som inträffat någon annanstans (följdskada eller indirekt förmögenhetsskada)?

   b) Vilka kriterier eller synsätt ska den nationella domstolen tillämpa – när den prövar sin behörighet enligt artikel 5.3 i förordning (EG) nr 44/2001 – för att avgöra var den direkta eller indirekta förmögenhetsskadan, oavsett om denna är direkt eller en indirekt skada, har eller ska anses ha uppstått?

3) Om fråga 1 besvaras jakande: Ska förordning (EG) nr 44/2001 tolkas så, att den nationella domstol som har att pröva sin behörighet enligt förordningen är skyldig att grunda sin bedömning på kärandens/klagandens relevanta påståenden, eller måste den även beakta vad svaranden/motparten anfört för att bestrida dessa påståenden?”

23. Klaganden i det nationella målet, Michael Schilling, Josef Brož, den grekiska regeringen samt Europeiska kommissionen har inkommit med yttranden och även yttrat sig vid förhandlingen den 25 november 2015.

IV – **Bedömning**

A – *Inledande anmärkningar*

24. Jag kommer i detta förslag först att redogöra för domstolens rättspraxis angående konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område,[4] i dess lydelse enligt de olika konventionerna om nya medlemsstaters tillträde till denna konvention (nedan kallad Brysselkonventionen), eftersom Brysselkonventionen har ersatts av förordning nr 44/2001 och domstolens tolkning av bestämmelserna i konventionen även gäller

4 — EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30.

bestämmelserna i förordningen, när dessa kan kvalificeras som likvärdiga.[5] Nyckelbestämmelsen i förevarande mål, det vill säga artikel 5.3 i förordning nr 44/2001, har en i princip likalydande ordalydelse som motsvarande bestämmelse i Brysselkonventionen och samma systematik är återgiven i bestämmelsen i förordningen. När en sådan likvärdighet föreligger ska, i enlighet med skäl 19 i förordning nr 44/2001, kontinuiteten i tolkningen mellan dessa båda rättsakter säkerställas.[6]

B – *Fråga 1*

25. Den hänskjutande domstolen söker genom fråga 1 klarhet i huruvida artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en ort i en medlemsstat där skadan[7] uppkommit kan anses vara ”den ort där skadan inträffade”, när skadan uteslutande består av en förmögenhetsskada som är det direkta resultatet av ett otillåtet handlande i en annan medlemsstat.

26. Den hänskjutande domstolen vill således få klarhet i huruvida en förmögenhetsskada som uppstått i en medlemsstat är ett tillräckligt anknytningskriterium för att enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 fastställa behörig domstol.

27. Det är således genom undantag från den grundläggande principen i artikel 2.1 i förordning nr 44/2001 att domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist är behöriga, som det i avsnitt 2 i avdelning II i förordningen föreskrivs ett antal särskilda behörighetsregler, däribland regeln i förordningens artikel 5.3.[8] Regeln om att behörig domstol är domstol i den ort där skadan inträffade eller kan inträffa är en särskild behörighetsregel och den ska därför tolkas fristående och restriktivt,[9] vilket innebär att den inte medger en tolkning som går utöver de fall som är uttryckligen angivna i förordning nr 44/2001.[10]

28. Den huvudsakliga grunden till bestämmelsen om särskild behörighet i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 är, enligt domstolens fasta praxis, att det finns ett särskilt nära samband mellan tvisten och domstolen på den ort där skadan inträffade, vilket med hänsyn till intresset av god rättskipning och en ändamålsenlig handläggning gör det befogat att denna domstol ges behörighet.[11] Domstolen på den ort där skadan inträffade är nämligen vanligen den mest lämpade att avgöra saken, särskilt med hänsyn till dess närhet till tvisten och med hänsyn till att bevisupptagningen underlättas.[12]

29. I artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 föreskrivs således att, med avseende på talan avseende skadestånd utanför avtalsförhållanden, får den som har hemvist i en medlemsstat stämmas vid domstolen i den ort där den *skadan* inträffade eller kan inträffa.

30. Jag noterar att det i denna bestämmelse inte är fråga om *skada* eller *men*, utan om den *skadeståndsgrundande handlingen*. Lydelsen i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 avser således inte i första hand skadan, utan den skadevållande händelsen. Logiken bakom denna bestämmelse förefaller mig vara uppenbar: domstolen i den ort där en skada har orsakats är bäst lämpad att utreda de faktiska omständigheterna, höra vittnen och vidta nödvändiga processuella åtgärder.

5 — Dom TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243, punkt 36 och där angiven rättspraxis).

6 — Se även beträffande just artikel 5.3 i förordning nr 44/2001, dom Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475, punkt 19).

7 — I syfte att förhindra all risk för sammanblandning preciserar jag för tydlighetens att termerna ”men” och ”skada” används i samma betydelse i detta förslag till avgörande.

8 — Se, bland annat, dom Coty Germany (C-360/12, EU:C:2014:1318, punkt 44) och dom Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, punkt 23).

9 — Enligt fast rättspraxis. Se, bland annat, dom Holterman Ferho Exploitatie m.fl. (C-47/14, EU:C:2015:574, punkt 72), dom CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 37) och dom Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 43).

10 — Se, bland annat, dom Coty Germany (C-360/12, EU:C:2014:1318, punkt 45) och dom Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, punkt 24).

11 — Se dom Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

12 — Dom Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

31. Det är allmänt känt att domstolen sedan domen i målet Bier, kallat Mines de potasse d'Alsace,[13] har tolkat uttrycket ”ort där skadan inträffade” så, att det inbegriper två olika platser, nämligen den ort där skadan uppkommit[14] och den ort där den skadevållande händelsen[15] som är ursprunget till skadan inträffat.[16]

32. Med avseende på förmögenhetsskador har domstolen i domen Marinari[17] funnit att begreppet ”ort där skadan inträffade” inte avser den ort där den skadelidande påstår sig ha lidit en förmögenhetsskada som *följd* av en omedelbar skada som uppkommit och drabbat en person i en annan medlemsstat.[18] I det aktuella fallet hade klaganden deponerat ett antal skuldebrev hos dotterbolaget till en bank i Förenade kungariket, vilka bankens anställda hade vägrat att återlämna och banken hade samtidigt varskott polisen om skuldbreven och förklarat att deras ursprung var tvivelaktigt. Detta medförde att klaganden greps och att skuldebreven togs i beslag. Efter det att engelska domstolar hade frikänt klaganden, väckte han talan vid en italiensk domstol och yrkade att banken skulle förpliktas att ersätta de skador som hade orsakats av dess anställda. Hans yrkande avsåg betalning av ett belopp motsvarande skuldebrevens värde samt ersättning för den skada som han hade lidit till följd av frihetsberövandet, uppsägningen av flera avtal och att hans goda namn svärtats ned.

33. I det nationella målet har det avtal som innehåller den felaktiga klausulen förhandlats och undertecknats i Tjeckien. Parternas rättigheter och skyldigheter har definierats i den medlemsstaten, inbegripet skyldigheten för Universal Music att betala ett högre belopp än det ursprungligen avsedda för resterande 30 procent av aktierna. Denna avtalsförpliktelse, vilken parterna i avtalet inte hade för avsikt att skapa, har uppstått i Tjeckien. Det är således i den medlemsstaten som skyldigheten att betala ett högre pris än det ursprungligen avsedda blivit oåterkallelig och oundviklig och enligt min uppfattning är det där som skadan uppstått.

34. Detta konstaterande innebär att fråga 1 och fråga 2 blir hypotetiska, eftersom den ort där skadan inträffade i enlighet med fast rättspraxis är belägen i Tjeckien.

35. Den hänskjutande domstolen har emellertid anfört att den inte funnit något svar i domstolens praxis på frågan huruvida enbart en förmögenhetsskada i sig kan utgöra en Erfolgsort och således grunda behörighet enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001. Den hänskjutande domstolen frågar sig med andra ord huruvida det kan föreligga behörighet enligt nämnda bestämmelse när det inte redan funnits någon initial skada som i det mål som avgjordes genom domen Marinari.[19]

36. I andra hand och under en sådan hypotes är nyckelfrågan i målet således huruvida domstolens slutsats i domen Mines de potasse d'Alsace[20] att uttrycket ”den ort där skadan inträffade” omfattar båda orterna, även gäller när den aktuella skadan är en ren förmögenhetsskada.

37. Enligt min mening är så inte fallet.

13 — 21/76, EU:C:1976:166.

14 — I tysk doktrin benämnd ”Erfolgsort”.

15 — I tysk doktrin benämnd ”Handlungsort”.

16 — 21/76, EU:C:1976:166, punkt 24). Se även dom Zuid-Chemie (EU:C:2009:475, punkt 23) och dom Kainz (C-45/13, EU:C:2014:7, punkt 23).

17 — C-364/93, EU:C:1995:289.

18 — Se dom Marinari (C-364/93, EU:C:1995:289, punkt 21).

19 — C-364/93, EU:C:1995:289.

20 — 21/76, EU:C:1976:166.

38. När det är fråga om en förmögenhetsskada, det vill säga en skada som uteslutande består i en minskning av ekonomiska tillgångar [21] tycker jag inte att begreppet Erfolgsort är fullständigt relevant. [22] I vissa fall kan det inte göras någon distinktion mellan begreppen Handlungsort och Erfolgsort. I ett sådant fall beror fastställandet av en eventuell Erfolgsort helt och hållet på frågan var de ekonomiska tillgångarna är belägna, vilket i normalfallet sammanfaller med bosättningsorten eller, beträffande en juridisk person, med orten för sätet. Denna fråga är ofta slumpmässig och sammankopplad med överväganden som saknar samband med de faktiska omständigheterna i det aktuella fallet.

39. Jag skulle därför vara försiktig med att i alla delar överföra den rättspraxis som bygger på domen Mines de potasse d'Alsace [23] på ett fall där den aktuella skadan är en förmögenhetsskada. Såsom kommissionen har påpekat i sitt yttrande har domstolen inte i domen Mines de potasse d'Alsace [24] infört möjligheten för käranden att välja mellan den ort där skadan uppkommit och den ort där den skadevållande handlingen inträffade i syfte att utvidga undantaget från huvudregeln i fråga om behörighet. Skälet till att domstolen valt denna lösning är behovet av att hålla sig så nära tvistens faktiska omständigheter som möjligt och utse den domstol som är bäst lämpad att avgöra målet och således genomföra processen på ett ändamålsenligt sätt, till exempel genom att samla in bevisning och höra vittnen.

40. Såsom jag har funnit ovan finns alla faktorer som möjliggör det ändamålsenliga genomförandet av en process i Tjeckien.

41. Den omständigheten att ett förlikningsbelopp har betalats av ett bolag med hemvist i Nederländerna räcker inte i sig, av skäl hänförliga till god rättskipning och processekonomi, för att grunda behörighet för nederländska domstolar.

42. En genomgång av domstolens praxis vederlägger inte detta synsätt.

43. I det mål som avgjordes genom domen Kronhofer [25] hade den skadelidande, som hade hemvist i Österrike, svarat på ett erbjudande om att öppna ett konto i Tyskland. Vederbörande hade sedan överfört pengar till kontot. Domstolen fann att artikel 5.3 i konventionen ska tolkas så, att uttrycket ”ort där skadan inträffade” inte avser den ort där käranden har sitt hemvist och ”huvuddelen av sin förmögenhet” *av det enda skälet* att käranden har lidit ekonomisk skada där till följd av en förmögenhetsförlust som har inträffat och som han har lidit i en annan konventionsstat. [26] Detta konstaterande är övertygande, eftersom denna ort är slumpmässig och inte nödvändigtvis utgör ett tillförlitligt anknytningskriterium.

44. I det mål som avgjordes genom domen Kolassa [27] hade en investerare i sitt hemland Österrike investerat ett visst belopp hos en bank. Domstolen ansåg att skadan hade uppstått på den ort där investeraren hade lidit den, [28] det vill säga i Österrike. Enligt domstolen förelåg det behörighet enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001. [29]

21 — Vermogensschade enligt den hänskjutande domstolens terminologi.

22 — Det förhåller sig givetvis annorlunda om det är tillgångarna som sådana som är föremål för vållandet. I ett sådant fall är det för mig klart att Erfolgsort mycket väl kan vara den ort där någon lidit en förmögenhetsskada. Se även, för ett liknande resonemang, Mankowski, P., i Magnus U., och Mankowski P., *Brussels Ibis Regulation - Commentary*, Verlag Dr. Otto Schmidt, Cologne, 2016, artikel 7, punkt 328.

23 — 21/76, EU:C:1976:166.

24 — 21/76, EU:C:1976:166.

25 — C-168/02, EU:C:2004:364.

26 — Dom Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, punkt 21).

27 — C-375/13, EU:C:2015:37.

28 — Dom Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 54).

29 — Dom Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 57).

45. Jag anser dock inte att det av det målet går att utläsa en allmän regel enligt vilken en förmögenhetsskada räcker som anslutningskriterium för det ändamål som avses i ovannämnda bestämmelse. Omständigheterna i det mål som avgjordes genom domen Kolassa [30] var nämligen speciella. Svaranden i det målet var en brittisk bank som hade offentliggjort ett prospekt i Österrike avseende de aktuella värdepappren [31] och det var en österrikisk bank som hade (vidare)försålt värdepappren.

46. I det mål som avgjordes genom domen CDC Hydrogen Peroxide, vilket rörde konkurrensrätt och där de skadelidande fanns i flera medlemsstater, medgav domstolen att olika orter kunde tjäna som anknytningspunkter. [32] Domstolen fann att ”… vad gäller en skada som består i en merkostnad som uppstått till följd av ett konstlat överpris … kan orten identifieras endast för varje skadelidande för sig och återfinns i princip där den skadelidande har sitt säte” [33].

47. Jag anser inte att detta uttalande kan grunda en allmän regel enligt vilken sätet för ett företag som lidit skada utgör den ort där skadan uppstått. Detta uttalande har istället också sin förklaring i de särskilda omständigheterna i målet, i vilket ett stort antal personer hade lidit skada. Det var följaktligen inte möjligt att fastställa en ort där det konkurrensbegränsande samarbetet hade ingåtts och det var således inte heller möjligt att fastställa orten för den skadevållande händelsen. Det förefaller mig dessutom som att ett företags säte sammanfaller med dess ekonomiska verksamhet.

48. Sammanfattningsvis ser jag inte hur artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 skulle kunna grunda behörighet för en domstol som är i belägen i en medlemsstat, vars enda anknytning till tvisten är att den skadelidande lidit en förmögenhetsskada i den staten.

49. Jag föreslår således att fråga 1 ska besvaras enligt följande. Artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den i en medlemsstat belägna ort där skadan uppstått inte – i avsaknad av andra anknytningsmoment – kan anses utgöra ”den ort där skadan inträffade”, när skadan uteslutande består i en förmögenhetsskada som är följden av ett otillåtet handlande i en annan medlemsstat.

50. Med beaktande av det föreslagna svaret på fråga 1 saknas det anledning att besvara fråga 2.

C – *Fråga 3*

51. Den hänskjutande domstolen söker med fråga 3 klarhet i huruvida artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den nationella domstol som har att pröva sin behörighet enligt förordningen är skyldig att grunda sin bedömning på kärandens/klagandens relevanta påståenden, eller om den även måste beakta vad svaranden/motparten anfört för att bestrida dessa påståenden.

52. Även om den hänskjutande domstolen endast har ställt denna fråga för det fall fråga 1 ska besvaras jakande, anser jag att det finns ett intresse av att besvara frågan, eftersom dess räckvidd är allmän och avser behörighetsbedömningen och inte enbart frågan huruvida en förmögenhetsskada räcker för att grunda behörighet.

30 — C-375/13, EU:C:2015:37.

31 — Se även mitt förslag till avgörande i målet Kolassa (C-375/13, EU:C:2014:2135, punkt 64).

32 — C-352/13, EU:C:2015:335 (punkt 52).

33 — Dom CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335).

53. Jag erinrar [34] inledningsvis om att frågan om en domstols behörighet avgörs av de fristående reglerna i förordning nr 44/2001, medan en prövning av saken i målet avgörs i enlighet med tillämplig nationell rätt, vilken fastställs i enlighet med lagvalsregler om avtalsförpliktelser [35] eller utomobligatoriska förpliktelser. [36]

54. Rådande praxis förefaller mig erbjuda flera möjliga lösningar för att besvara denna fråga.

55. Omfattningen av den kontroll som det ankommer på en nationell domstol att göra vid prövningen av sin behörighet är inte närmare angiven i förordning nr 44/2001. Det följer av fast rättspraxis att Brysselkonventionen inte hade som ändamål att harmonisera de olika konventionsstaternas materiella och processrättsliga regler, utan att fördela domstolarnas behörighet för att lösa tvister på privaträttens område i relationerna mellan konventionsstaterna, och att underlätta verkställandet av domstolsavgöranden. [37] Det följer även av fast rättspraxis att man, när det rör sig om processrättsliga regler, ska använda sig av de nationella regler som tillämpas av den domstol där talan väckts, under förutsättning att tillämpningen av dessa regler inte undergräver Brysselkonventionens ändamålsenliga verkan. [38]

56. Domstolen har därför funnit att en kärande får använda sig av avtalsuppfyllelseortens forum enligt artikel 5.1 i Brysselkonventionen, även om ingåendet av det avtal som föranlett talan var tvistigt mellan parterna. [39] Domstolen har även funnit att det svarar mot rättssäkerhetsintresset att den nationella domstolen med lätthet kan avgöra sin egen behörighet med stöd av konventionsreglerna, utan att vara tvungen att göra en prövning av målet i sak. [40]

57. Domstolen har även slagit fast att i samband med kontrollen av sin internationella behörighet ska den nationella domstol vid vilken talan väckts inte göra någon bedömning enligt nationell rätt av om en negativ fastställelsetalan kan tas upp till prövning eller huruvida det finns fog för talan. Den nationella domstolen ska endast identifiera de anknytningsmoment med forumstaten som motiverar dess behörighet enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001. [41] Domstolen har även konstaterat att vid tillämpning av artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 får den nationella domstol vid vilken talan väckts, i det enda syftet att avgöra huruvida den är behörig enligt nämnda bestämmelse, anse att kärandens påståenden i fråga om villkoren för skadestånd utanför avtalsförhållanden är styrkta. [42] Domstolen har även funnit att det i samband med kontrollen av behörighet enligt förordning nr 44/2001 inte finns anledning att inleda ett detaljerat bevisförfarande avseende de tvistiga omständigheter som är relevanta för såväl behörighetsfrågan som avgörandet av huruvida de åberopade kraven är befogade. Det står den nationella domstol som har att avgöra tvisten fritt att avgöra sin internationella behörighet mot bakgrund av alla uppgifter i målet, inbegripet, i förekommande fall, svarandens bestridanden. [43]

34 — Se även mitt förslag till avgörande i målet Kolassa (C-375/13, EU:C:2014:2135, punkt 69).

35 — Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, 2008, s. 6).

36 — Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II) (EUT L 199, 2007, s. 40).

37 — Se, i detta avseende, dom Shevill m.fl. (C-68/93, EU:C:1995:61, punkt 35), dom Italian Leather (C-80/00, EU:C:2002:342, punkt 43) och dom DFDS Torline (C-18/02, EU:C:2004:74, punkt 23).

38 — Dom Hagen (C-365/88, EU:C:1990:203, punkterna 19 och 20) och dom Shevill m.fl. (C-68/93, EU:C:1995:61, punkt 36).

39 — Dom Effer (38/81, EU:C:1982:79, punkt 8).

40 — Dom Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, punkt 27).

41 — Dom Folien Fischer och Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, punkt 50).

42 — Dom Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, punkt 20).

43 — Dom Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 65).

58. Jag föreslår därför att fråga 3 ska besvaras enligt följande. Den domstol vid vilken talan väckts ska för att avgöra sin behörighet enligt bestämmelserna i förordning nr 44/2001 beakta samtliga omständigheter som den har tillgång till, inbegripet, i förekommande fall, omständigheter som har åberopats av svaranden/motparten.

V – **Förslag till avgörande**

59. Mot bakgrund av det ovan angivna föreslår jag att de frågor som ställts av Hoge Raad der Nederlanden (Högsta domstolen i Nederländerna) besvaras enligt följande:

1) Artikel 5.3 i rådets förordning av den 22 december 2000 (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att den i en medlemsstat belägna ort där skadan uppstått inte – i avsaknad av andra anknytningsmoment – kan anses utgöra ”den ort där skadan inträffade”, när skadan uteslutande består i en förmögenhetsskada som är följden av ett otillåtet handlande i en annan medlemsstat.

2) Den domstol vid vilken talan väckts ska för att avgöra sin behörighet enligt bestämmelserna i förordning nr 44/2001 beakta samtliga omständigheter som den har tillgång till, inbegripet, i förekommande fall, omständigheter som har åberopats av svaranden/motparten.